

MARJA ERVASTI – TAPIO TENHU – HANNU HEIKKINEN

TAIKA: Taiteen kokemiseen liittyvän tiedon merkitys opettajaksi opiskelevan koulutuspolulla

Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnassa, taide- ja taitokasvatuksen tutkijaopettajien keskuudessa, syntyi 1990-luvulla kasvava kiinnostus taidekasvatuksen filosofisten ja teoreettisten taustojen etsintään ja tarkasteluun. Tutkimushankkeemme, taide- ja taitopainotteisen luokanopettajakoulutuksen eli TAIKA-koulutuksen (2007–2019) suunnittelu, toteutus ja tällä hetkellä loppuunsaattaminen sekä kokonaisarviointi on jatkumoa tälle kehitykselle. Koulutusohjelmassa teoreettiset ja filosofiset lähtökohdat muodostavat taiteisiin liittyvän ajattelun ja toiminnan kehyksen. Olemme kokeneet koulutusohjelman tavoitteiden perustumisen kokemiseen, tekemiseen, yhdessä oppimiseen ja niiden reflektioon tärkeäksi.

Tässä kirjoituksessa tarkastelemme TAIKA-koulutusta, sen syntyä ja historiaa, opetus-suunnitelmaa ja sen kehittämistä, tutkimusorientaatiota sekä koulutusohjelmasta saatuja kokemuksia koulutusta suunnitelleiden tutkijaopettajien näkökulmasta. Nyt päättyvästä koulutuksesta ja siitä saatuja kokemusten analyysistä on opittavaa sekä yksittäisten oppiaineiden edustajille että koulutusohjelmien suunnittelijoille ja kehittäjille. Taiteessa koettu prereflektiivisenä ja reflektoituna kokemukseksi on merkityksellinen inhimillisen kasvun ja maailmasuhteen muodostamisen mahdol-

listava tekijä. Taide ja siinä muodostetut merkitykset ovat arvokkaita lähtökotia oman opettajuuden kehittämiseksi ja opettajaidentiteetin rakentamiselle. Samalla kasvatustieteellinen teoria ja filosofia muodostuvat luontevaksi lähtökohdaksi tarkastella kasvun ja kasvatuksen ilmiöitä.

Orastava taidekasvatukseen liittyvä tutkimus Oulun yliopistossa 1990-luvulla loi teoreettisia lähtökotia taidepainotteiselle opettajankoulutukselle. TAIKA-koulutuksen suunnittelun käynnistäminen edellytti pitkäaikaisesta pohjatyöstä ja tekoja tiedekunnan hallinnon vakuuttamiseksi ja koulutuksen aloitusluvan saamiseksi. Kasvatustieteiden tiedekunnan tiedekuntaneuvosto oli valmis vuonna 2006 hyväksymään TAIKA-koulutuksen (20 opiskelijaa) suunnittelun käynnistämisen ja opinto-kokonaisuuden rahoittamisen.

Tutkijaopettajat suunnittelivat ja toteuttivat lukuvuonna 2006–2007 ennen varsinaisen TAIKA-koulutuksen aloittamista pilottihankkeena taidekasvatuksen 25 opintopisteen sivuaineen. Pilottihankkeen tavoitteena oli kokeilla taiteellisen oppimisen erilaisia toimintamalleja ja tarkastella sekä kehittää taiteellista oppimista yhteisöllisyyden näkökulmasta. Taidekasvatuksen sivuaine loi pohjan toimintatapojen ja opetussuunnitelman sisältöjen kehittämiseksi ja vahvasti tulevan TAIKA-kou-

lutuksen filosofisten ja teoreettisten lähtökoh-
tien suunnittelua.

Taidekasvatuksen sivuaineen opiskelija-
ryhmä koostui taiteiden välisestä pedagogii-
kasta kiinnostuneista Oulun yliopistossa opis-
kelevista luokanopettajan ja varhaiskasvatuk-
sen koulutusohjelman opiskelijoista. Myös
tutkijaopettajat toimivat oppijoina opiskeli-
joiden kanssa yhdessä uutta näkökulmaa opis-
kellen ikään kuin täydennyskoulutuksena tu-
levaa TAIKA-koulutusta ajatellen. Kouluttajiksi
tähän pilottihankkeeseen saatiin valtakunnal-
lisesti merkittäviä toimijoita eri taide- ja tut-
kimusalueilta. Kouluttajiksi kutsuttiin muun
muassa kansanmusiikin emeritusprofesso-
ri Heikki Laitinen, dramaturgi ja ohjaaja Aila
Lavaste, näyttelijä Liisa Toivonen sekä tanssi-
ja, koreografi ja taiteilijaprofessori Pirjo Yli-
maunula.

TAIKA-koulutuksen kehitystyössä oli kou-
lutuksen alkuvuosina vahvasti mukana mu-
siikkikasvatuksen professori, dosentti Leena
Hyvönen, joka toi kehollisen kokemuksen
koulutuksen filosofiseksi lähtökohdaksi (ks.
Hyvönen 2004). Hyvösen aiemmin kokoa-
massa tiedekunnan taide- ja taitokasvatuksen
tutkimusryhmässä oli virinnyt muidenkin
opettajatutkijoiden taholla kiinnostus eri pa-
radigmojen ja erityisesti fenomenologian tar-
kasteluun (Hyvönen ym. 1999; Hyvönen, Er-
vasti, Lindfors, Poikela & Tenhu 2000; Hyvö-
nen, Ervasti, Poikela, Lindfors & Tenhu 2001;
Hyvönen & Lindfors 2001).

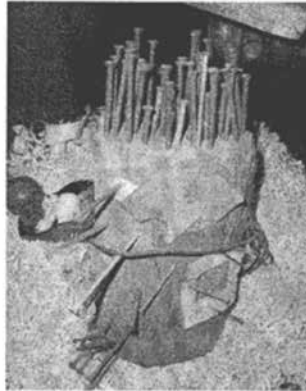
Hyvönen nosti yhteisissä kokoontumisissa
ja tutkimusesittelyissä esiin kriittiset kysy-
mykset: onko taiteilla merkitystä opettajan-
koulutuksessa ja miten tähän voisi vaikuttaa
taidekasvatukseen liittyvän tutkimuksen kaut-
ta? TAIKA-koulutuksen filosofiset lähtökohdat
liittyvät fenomenologiseen perinteeseen useis-
ta eri näkökulmista: muun muassa kuvatai-
teessa eksistentiaalismin ja taiteen maailma-
suhteen muodostamisen näkökulmista (ks.
Tenhu 2007), musiikissa oman luovan musiik-
kisuhteen muodostumisena osana laaja-alais-
ta säveltämiskasvatusta (ks. Ervasti 2018) sekä
draaman ja teatterin alueella läsnäolon ja koh-

taamisen näkökulmista (ks. Heikkinen 2016;
Heikkinen 2017a; Heikkinen 2017b).

TAIKA-koulutuksen opetussuunnitelma
rakennettiin taidekasvatuksen teorian ja filo-
sofian perustalle sekä kumulatiivisesti ker-
tyvien opintojen reflektiolle. Lähtökohdana
opetussuunnitelmatyössä olivat laaja-alaisen
luokanopettajakoulutuksen antamat taide- ja
taitokasvatuksen monialaiset opinnot, joiden
puitteissa oli mahdollista saada pedagoginen
aineenhallinta musiikissa, kuvataiteessa, käsi-
työssä ja liikunnassa. Kokonaisuutta tarkastel-
taessa selvinä laaja-alaisen luokanopettajan-
koulutuksen puutteina ilmenivät erityisesti
tanssin ja teatterin tai draamakasvatukseen liit-
tyvien opintojaksojen, taidefilosofian, taide-
kasvatuksen ja sen tutkimukseen liittyvien
kurskien sekä taidekasvatusprojektien puute.
Näiden havaintojen jälkeen oli helppo tehdä
pätös TAIKA-koulutuksen opetussuunnitel-
man rakenteesta ja sisällyttää nämä puuttu-
vat osa-alueet tulevaan opetussuunnitelmaan.

TAIKA-koulutukseen toivottiin monenlai-
sia taiteellista osaamista omaavia opiskelijoita,
jotka voivat vertaisoppia toisiltaan ryhmä-
koheesion ollessa tiivis koko koulutuksen
ajan. Ryhmään valitut opiskelijat olivat näin
ollen jonkin taidealueen pitkäaikaisia harras-
tajia tai opiskelijoita. Koulutuksen alkuvuosi-
na valinnat järjestettiin erillisinä hakukohtei-
na, joiden sisältö oli spesifi. Hakukriteereissä
ei kuitenkaan etsitty pelkästään jo olemassa
olevaa vahvaa taiteellista osaamista. Pääsy-
kokeisiin liitettiin niin sanottu kokemuskir-
joitelma, joka ilmentäisi valmiuksia reflektoi-
da henkilökohtaisia esteettisiksi luonnehdit-
tavia kokemuksia ja merkityksiä sekä pedago-
gista herkkyyttä.

Vuonna 2008 aloittaneen opiskelijaryh-
män kokemuskirjoitelmiin saimme tutkimus-
luvan 16 opiskelijalta (N=20). Kokemuskir-
joitelmien aihepiirien moninaisuudesta ilme-
ni, että koulutukseen oli valittu opiskelijoita,
jotka ovat kiinnostuneita taiteista laaja-alais-
ti. Kuviossa 1 on esimerkki kokemuskirjoitel-
masta, jossa ilmenee hakijoiden kyky reflektoi-
da ja tuoda ilmi esteettisiä kokemuksia.

...ajaudun mielessäni lapsuuteen ja mieleeni tulvii lämmin muisto siitä kun olin papan kanssa nikkaroimassa. Se oli puuverstas joka sisälsi ihanan tuoksuisia kuivia lautoja ja klapeja. Ikkunoita oli kolmeen suuntaan joista tulvi luonnonvaloa. Auringon ristivalossa näkyi puupölyn leikki ilmapyörteissä....mieleeni on jäänyt nelisenvuotiaana tekemäni puupölkky, johon hakkasin paljon uusia nautoja! ...sen mielihyvän tekemisen riemun saatan vieläkin ihan tuntea. Se pölkky hymyilee minulle vieläkin! Se on suurempaa kuin mikään hienoinkaan myöhemmin tekemäni... sillä on onnellisen lapsen muisto!

KUVIO 1. Esimerkkikirjoitelma valintakokeista vuodelta 2008: Vaarin kanssa puuverstaassa

Valinnat muuttuivat myöhemmin laaja-alaisen luokanopettajakoulutuksen mukaiseksi, jolloin taiteeseen liittyvän erityisosaimisen painotus muuttui vähäisemmäksi. Tämän jälkeen koulutukseen hakeva opiskelija ilmoitti halukkuutensa TAIKA-koulutukseen.

TAIKA-koulutusohjelma yhdessä teknologiapainotteisen luokanopettajakoulutuksen kanssa päättyi lukuvuoteen 2019–2020. Oulun yliopistossa siirryttiin painotteisista koulutuksista yhtenäiseen laaja-alaiseen luokanopettajakoulutukseen lukuun ottamatta kansainvälistä luokanopettajakoulutusta. Aiempina lukuvuosina aloittaneet ryhmät tekevät opinto-ohjelman loppuun kuitenkin TAIKA-koulutuksen vuonna 2017 hyväksytyyn opetussuunnitelman mukaisesti (Oulun yliopisto 2021).

Opetus ja sen sisällöt

Oulun yliopiston (2012) kasvatustieteiden tiedekunnan taide- ja taitokasvatuspainotteisen luokanopettajan koulutuksen opetussuun-

nitelman yleisesittelyssä todetaan kiteytetysti: "Taiteet ja taidot nähdään merkityksellisenä inhimillisen kasvun, ajattelun ja kokemuksen alueena". Esittelyn mukaan opinnoissa perehdytään taidekasvatuksen käytäntöön, teoriaan ja tutkimukseen sekä yleisesti että erityisesti peruskoulun tasolla. Koulutukseen valitaan eri taide- ja taitoaloista kiinnostuneita opiskelijoita. Koulutuksessa tuetaan opiskelijan omaehtoisen taidesuhteen sekä omien taiteellisten ja taidollisten valmiuksien pohjalta rakentuvan pedagogisen näkemyksen kehittymistä. Taidepedagogisissa projekteissa, joissa filosofisteoreettinen pohdinta ja omat ilmaisulliset kokemukset nivoutuvat toisiinsa, kasvaa ymmärrys siitä, miten ihminen oppii jäsentämään maailmaa. Koulutuksen opiskelijat ja opettajat muodostavat oppivan yhteisön, jossa eri taiteen ja taidon alueet ovat vuorovaikutuksessa. Tässä kontekstissa oppimista tarkastellaan sosiaalisesta, emotionaalista ja eettisestä näkökulmasta. Harjoittelujaksojen ja erilaisten projektien toteutuksessa toimitaan vuoro-

vaikutuksessa eri koulutus-, taide- ja kulttuuri-alojen kanssa. (Oulun yliopisto 2012.)

TAIKA-koulutuksen esittelyssä (ks. Oulun yliopisto 2012) todettiin taiteen teoreettisten ja filosofisten lähtökohtien muodostavat kasvatuksen teorioiden kanssa viitekehyksen, jossa kokemisen, tekemisen ja oppimisen reflektointi tapahtuu. Ideana oli, että taidepuhe ja kasvatuspuhe kohtaavat. Alun opetussuunnitelmaprosessin jälkeen TAIKA-koulutuksen opintojen sisältö muodostui orientoivista, tutkimuksellisista, filosofisista ja soveltavista kokonaisuuksista, joissa käytännön toiminta yhdistyi teoreettiseen taustaan. Opetussuunnitelman sisällöllinen kehittäminen jatkui vuosittain koulutuksen lopettamispäätökseen saakka. Suunnitteluprosessin lopputuloksena olimme omaksuneet yhteisen näkemyksen taidekasvatuksen perusteista ja rakensimme opetussuunnitelman sen perustalle. Painotteisia opintoja oli kandidaatti- ja maisterivaiheessa yhteensä 20 opintopistettä.

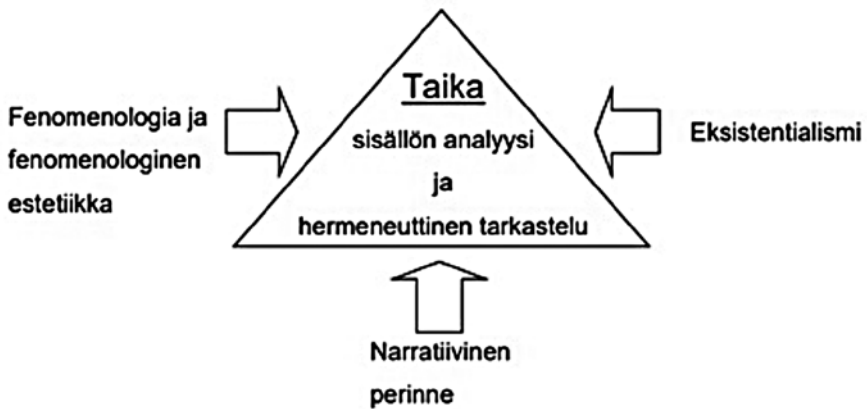
Painotteisten TAIKA-opintojen lisäksi olennaisen osan TAIKA-koulutusta muodostivat koulutyöskentelyihin liittyvät koulutuksen omat pedagogiset taidekasvatusseminaarit sekä kandi- että maisterivaiheessa, teemaharjoittelu, lyhyet sivuaineet (25 opintopistettä) tai keskipitkä sivuaine (60 opintopistettä) ja kandidaatin sekä pro gradu -tutkielmat. Teemaharjoittelupaikkojen valinnassa opiskelijoilla oli mahdollisuus tutustua kaupungin kulttuuri-instituutioiden ja erikoisluokkien toimintaan. Näin taidekasvatukseen liittyviä opintoja saattoi kertyä TAIKA-opiskelijalle yli 130 opintopistettä, toisin sanoen enemmän kuin kolmannes valmistumiseen vaadittavista 300 opintopisteen kandidaatti- ja maisteriopinnoista.

Opetussuunnitelmasta nostamme esimerkkinä esiin ensimmäisellä vuosikurssilla olleet opintojaksot Orientoiva harjoittelu ja Pedagoginen seminaari 1. Harjoittelun ohessa opiskelijat suunnittelivat ja toteuttivat lasten ja nuorten teatteripäiville 2008 Oulun kaupunginteatteriin ohjelmaa (ks. Kuva).

KUVA. TAIKA-opiskelijat ovat menossa uimaan. Lasten ja nuorten teatteripäivät 2008. Oulun teatterin merellisestä koristelusta vastasi osa Myllytullin ja Hintan kuvataideluokista. Kuva: Pekka Ala-aho

Esimerkin suunnittelun ja toteutuksen tavoitteena oli saada tuntumaa taidekasvatukseen teatterissa sekä hahmottaa teatterillista vuorovaikutusta. Näitä näkökulmia pohdimme ja reflektoimme pedagogisessa seminaarissa. Orientoiva harjoittelu ja Pedagoginen seminaari 1 -opintojaksoissa haimme kokemusten kautta opiskelijan ajatusmaailmaa avartavia huomioita siitä, kuinka lapset toimivat kouluympäristössä ja taideympäristöissä. Tällaiset opintojaksot toimivat hyvin ajatusmaailmojen avaajina taidekasvatuksen monitasoisiin teemoihin. Opintojaksoihin liittyvissä taideprojekteissa tavoiteltiin monitasoisia elämyksiä, joiden pohjalta voitiin myöhemmin käydä keskustelua ja analysoida toimintaa sekä kokemuksia myös teoreettisesta näkökulmasta.

KUVIO 2. Koulutukseen liittyvän tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat

Tutkimusorientaatio

Kuviossa 2 ovat tutkimuksen kannalta olennaiset teoreettiset lähtökohdat. Opettajankoulutuksen taidekasvatukseen ja opettajatutkimukseen liittyvä tutkimushanke tarkasteli laaja-alaisesti eri taidealueita. Erityinen kiinnostuksen kohteemme on ollut löytää ja tarkastella eri taidealueiden yhteisiä rajapintoja ja merkityksiä filosofisesta ja teoreettisesta näkökulmasta.

Fenomenologiseen perinteeseen liittyvän intention mukaisesti tutkimuksellinen mielenkiintomme kohdistui opiskelijoiden yksilöllisiin kokemuksiin ja niille kerrottuihin merkityksiin (Varto 2005). Pelkistetysti ilmaistuna kokemuksen merkityksellisyys käsitettiin laajasti ihmisen henkilökohtaisena moninaisena ja moniaistisena suhteena omaan todellisuuteensa ja maailmassa olemiseensa. Tässä tarkastelussa ihmisen suhde maailmaan on intentionaalinen ja kokemukseen perustuva. Olemme aistien välityksellä vuorovaikutuksessa ympäröivään todellisuuteen, maailmaan, jolloin pyrkimyksenämme on muodostaa ilmeneville asioille jokin merkitys. Kokemuksessa moniaistinen havainto näyttääytyy havaitsijan pyrkimysten, kiinnostuksen ja uskomusten valossa erilaisina intentioina.

TAIKA-koulutukseen liittyvän fenomenologisen tutkimuksen varsinaiseksi tutkimuk-

sen kohteeksi muodostuivat juuri nämä merkitykset, jotka kokemukselle kerrottiin (ks. Tenhu 2019). Merkityksellisiin kokemuksiin palattiin koulutusohjelman eri opintojaksoissa. Kokemusten reflektointi auttoi meitä tutkijaopettajia jäsentämään taidekasvatuksen mahdollisuuksia osana tulevan opettajan kasvua taiteisiin ja taideopettajaidentiteettiin. Jaettu kerrottu kokemus ryhmässä ja sen jatkumo pedagogisena toimintana oli tärkeä osa taideopettajaksi kasvua.

TAIKA-koulutuksen keskeinen lähtökohta oli tavoitella taidekokemuksen olemusta myös eri oppiaineiden näkökulmista. Näin kokemus taiteessa ilmeni laajasti ihmisen kokemuksellisen suhteena omaan todellisuuteensa, maailmaansa, jossa hän eli, eikä ihmistä ymmärretty tuosta suhteesta irrallisena. Taide näyttäytyi tärkeänä pedagogisena maailmassa olemisen tapana siihen kohdistuvien suhteiden, identiteetin ja esteettisen kokemuksen ja henkilökohtaisen merkityksenannon näkökulmista. Merkitykselliseksi koettu taiteellinen toiminta saattaa myöhemmin muodostua merkitykselliseksi omaa opettajuutta ja opettajan identiteettiä rakentavaksi konstituovaksi entiteetiksi, jonka arvo työssäjaksamisen ja oman elämän mielekkääksi kokemuksen näkökulmista voi olla erittäin merkittävä (Tenhu 2019).

TAIKA-koulutus muodosti mielenkiintoisen matkan taiteen kokemisen ja siitä muodostettavien merkityksien maailmaan. Yhteenvedona pääsykokeita varten tuotettujen kokemuskirjoitelmien analyysistä voidaan esittää merkitykset rihmamaisena kuviona, jossa yhdistyvät eri filosofisista lähtökohdista johdetut käsitteet taiteeseen liittyvän kokemuksen merkityksinä.

Analyysin perusteella kokemuskirjoituksista muodostettiin teoriaan sidonnaisia merkitysluokkia, joita myöhemmin koulutuksen aikana hyödynnettiin keskusteluissa ja kokemuksille kerrottujen merkityksien tarkastelussa (ks. Kuvio 3). Kokemukset ja niille kerrotut merkitykset olivat olennainen osa taidekasvatuksen merkityksellisyyden tarkastelua ja oman taideopettajuuden reflektointia.

Johtopäätökset ja pohdinta

TAIKA-koulutuksessa oli tavoitteena tukea opiskelijan omakohtaisen taidesuhteen sekä omien taiteellisten ja taidollisten valmiuksien

pohjalta rakentuvan pedagogisen näkemyksen kehittymistä. Pohdinnan keskiössä oli taiteeseen liittyvän tiedon olemus ja se, mitä tai miten yksilönä tai ryhmänä teemme ja toimimme. Haasteena oli tuoda oma yksityinen ajattelu, kokeminen ja toiminta ryhmän äärelle, jossa yksilöt ovat toisten yksilöiden kanssa tietoisia taiteessa muodostetuista omista erityisistä merkityksistä. Samalla pohdimme, miltä osin oma yksityinen on syytä tuoda julkiseksi ja jakaa toisten kanssa. Milloin jakamisen uskaltaa tehdä tai milloin on siihen valmis? Tätä pohdintaa TAIKA edisti läpi opintojaksojen, ja avoimesti pohtimassa opiskelijoiden kanssa olivat myös ohjaajat. Tämä avoin jakamisen ilmapiiri oli yksi TAIKA-kulttuuria luova, näkyvä piirre.

TAIKA-koulutuksen eli tutkimusprosessimme lähestyessä loppuaan koulutusohjelman lopettamisen myötä mieleen nousee suomalaisen opettajankoulutuksen kehittämiseen liittyviä perustavaa laatua olevia kysymyksiä: Ohjaako opettajankoulutus jo menneeseen maailmaan? Onko opettajankoulutus edelleen

T*e*ika
www.edu.uulu.fi/taika

KUVIO 3. Käsitekartta kokemuskertomusten analyysin merkitysluokista (ks. Tenhu 2007)

konservatiivisen ajattelumaailman tuote? Reagoiko se uudistuksiin hyödyntämällä hankkeita, joita tuotetaan uudistamaan rakenteita ja ajatusmaailmaa, mutta jotka pääosin katoavat uusien hankkeiden myötä?

Oliko TAIKA tällainen hanke ja suuntautumisvaihtoehto? TAIKA liittyi fenomenologiseen perinteeseen, jonka mukaisesti mielenkiinto kohdistui yksilöllisiin kokemuksiin ja niille kerrottuihin merkityksiin. Tämä on tulokulma, joka ei ole menettänyt merkitystään, mikä ihmistieteissä ei ole mahdollistaakaan. Kun kuuntelemme musiikkia, tutkimme taideteoksia ja katsomme teatteria tai elokuvia, näemme yksilön tekemänä ja yksilöiden kautta kuvattuna ihmiselämän tapahtumia, tunteita ja kokemuksia, joihin voimme samaistua.

Koulutuksen konkreetit implikaatiot liittyvät opettajankoulutuksen kehittämiseen. Suomalaiseen opettajankoulutukseen hakeutuvilla opiskelijoilla on tarve kehittää omaan opettajaidentiteettiin liittyviä vahvuusalueita. Koulutuksellista moninaisuutta suosimaton tutkinto-ohjelma ei aina mahdollista riittäviä taiteellisen ja ammatillisen identiteetin rakentamisen mahdollisuuksia. Varsinkin opiskelijat, jotka omaavat jonkin alueen erityistä osaamista tai intentiota, jäävät vaille omien tarpeiden tai odotuksien mukaisia kehitysmahdollisuuksia opiskelun sisältöjä rajaavassa tehokkuuden ilmapiirissä.

Koulutuksellisen moninaisuuden ja rikkaiden ylläpitäminen sekä mahdollistaminen edellyttävät tiedekunnissa erityistä valvotun suositun koulutuksen lakkauttamisen taustalla olevien tekijöiden selvittäminen tulevaisuudessa on merkityksellistä sekä yksittäisten hankkeiden että laajemmin koulutuksen kehittämisen näkökulmista. Niistä on opittavaa ja jaettavaa laajemmallekin kuin yksittäisen koulutuksen suunnittelijoille ja toteuttajille. Opetushenkilökunnan kokemukset TAIKA-koulutuksesta osoittivat, kuinka henkilöstön vahvuuksien tiedostaminen ja kehittämishankkeiden muuttaminen vakituisiksi käytänteiksi voi vahvistaa myös opettajan-

kouluttajien ammatillisen identiteetin kehittymistä.

Entä sitten opettajatutkijoiden rooli? Opintojaksoissa opettajat toimivat usein yhdessä ja toivat eri näkökulmia opiskeltavaan ja tutkittavaan aiheeseen liittyen. Tätä olisi ollut mahdollista vielä syventää, jos yhteisopettajuusidean olisi voinut laajentaa useampien projektien kohdalle koskemaan kaikkia opettajia yhteisesti. Aika ei ollut valmis tällaiseen tekemiseen Oulun opettajankoulutuksessa – ei ainakaan rakenteellisesti. Yhteisopettajuus on silti yksi asia, joka on tätä kirjoitettaessa enemmän esillä myös opettajankoulutuksen ohjaamisen ja opettamisen työtapana. TAIKA-koulutus oli näin ollen yhteisopettajuusidean suhteen edelläkävijän roolissa.

Lopuksi voitaneen kysyä, millaista kulttuuria TAIKA-koulutus heijasti ja millaista uutta kulttuuria siinä luotiin? Mitä arvoja TAIKA-koulutus edusti? Hyvönen korosti taiteiden kasvatuksessa prereflektiivisen kokemuksen ja toiminnan merkitystä (Hyvönen 2004). Merkityksellistä on, ettei taidetoimintaa käsitteellistettä liian varhain ja että tunnejälki kokemuksesta on merkityksellinen sekä taiteeseen kasvavalle lapselle että taidekasvattajalle. Tämä koettiin tärkeäksi myös TAIKA-koulutuksessa, josta saadut kokemukset toivottavasti toteutuvat muissa opettajankoulutukseen liittyvissä taidekasvatuksen opintokokonaisuuksissa. Matka jatkuu, vaikka TAIKA-koulutus jääkin historiaan.

Lähteet

- Ervasti, M. 2018. Oman elämän soundtrack. Äänikasvatuksen mahdollisuudet osana säveltämiskasvatusta. Teoksessa P. Granö, M. Hiltunen & T. Jokela (toim.) *Suhteissa maailmaan: Ympäristöt oppimisen avaajina*. Rovaniemi: Lapland University Press, 229–249.
- Heikkinen, H. 2016. Drama and citizenship: Devised drama for education. *Journal of Social Science Education* 15 (4), 32–39. <https://doi.org/10.4119/jsse-812>
- Heikkinen, H. 2017a. *Dramatická výchova ako podpora sebareflexie* (Drama education supports self-reflection). Käänt. Anon. Teoksessa E. Mistrik (toim.) *Estetická výchova ako nástroj sebareflexie*. Bratislava: Comenius University, 68–80.

- Heikkinen, H. 2017b. Ajattele toimien – kohti draamakasvatuksen syvempää ymmärtämistä. Helsinki: T:mi Rai- ja Airaksinen /Draamatyö.
- Hyvönen, L. 2004. Kokemisen ja tietämisen välissä. Teoksessa R. Mäntysalo (toim.) Paikan heijastuksia. Ihmisen ympäristösuhteen tutkimus ja representaatiokäsite. Jyväskylä: Atena, 69–90.
- Hyvönen, L., Ervasti, M., Hiltunen, M., Jokela, T., Järvi, A.-K., Lindfors-Immonen, E., Markula, K. & Pussila, T. 1999. Integrating arts studies in primary school teacher education. Teoksessa S. Sohlo (toim.) On the road again. Views on the development of teacher education in Oulu during the 1990's. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan opetusmonisteita ja selosteita 79. Oulu: Oulu University Press, 45–64.
- Hyvönen, L., Ervasti, M., Lindfors, E., Poikela, L. & Tenhu, T. 2000. Integrative and multidisciplinary arts education. Teoksessa F. Buchberger & S. Berghammer (toim.) A possibility for creating powerful learning environments. Teacher education as a powerful learning environment. Changing the learning cultures of teacher education. Linz: Pädagogische Akademie des Bundes in Oberösterreich, 1–9.
- Hyvönen, L., Ervasti, M., Poikela, L., Lindfors, E. & Tenhu, T. 2001. Integrative and multidisciplinary arts education – a possibility for creating powerful learning environments. Teoksessa F. Buchberger & S. Berghammer (toim.) Active learning in teacher education. Schriften der Pädagogischen Akademie des Bundes in Oberösterreich 9. Linz: Universitätsverlag Rudolf Trauner, 166–177.
- Hyvönen, L. & Lindfors, E. 2001 (toim.) Tehhään yhesäl: Taide- ja taitokasvatuksen tulevaisuus. Oulun yliopistossa 23.–24.02.2001 pidetyn seminaarin esitelmät. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan selosteita ja katsauksia. Oulu: Oulun yliopisto.
- Oulun yliopisto. 2021. Luokanopettajan painotteiset opinnot. <https://opas.peppi oulu.fi/fi/ohjelma/19272?period=2021-2022>. (Luettu 21.11.2021.)
- Oulun yliopisto. 2012. Kasvatustieteiden tiedekunnan taide- ja taitokasvatuspainotteisen luokanopettajan koulutuksen opetussuunnitelman Taide- ja taitopainotteinen luokanopettajan koulutus. Kasvatustieteiden tiedekunta. <https://www oulu.fi/ktk/node/1236>. (Luettu 21.11.2021.)
- Tenhu, T. 2007. Taiteen mieli tulevien opettajien elämäkierroissa. Julkaisematon lisensiaatintutkielma, Oulun yliopisto.
- Tenhu, T. 2019. Taide mielessä – Mieli taiteessa: Opettajien kuvataidekokemuksien narratiivista tarkastelua. Acta Universitatis Ouluensis, E Scientiae Rerum Socialium 187. Oulu: Oulun yliopisto.
- Varto, J. 2005. Laadullisen tutkimuksen metodologia. http://arted.uiah.fi/synnyt/kirjat/varto_laadullisen_tutkimuksen_metodologia.pdf. (Luettu 21.11.2021.)